

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

LPKTS puslapis interne: <http://www.lpkts.lt>

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

* 2017 m. kovo 3 d. *

Lukšiuose atidengtas paminklas partizanų vadui

Lukšiuose prasmingai paminėtos Lietuvos valstybės atkūrimo 99-osios metinės. Po šv. Mišių Atminties skverelyje buvo pašventintas paminklas Lietuvos laisvės kovos sajūdžio tarybos 1949 metų vasario 16 dienos Deklaracijos signatarui, Tauro apygardos partizanų vadui, lukšiečiui Aleksandriui Grybinui-Faustui. Paminklas pastatytas Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro iniciatyva. Paminklo autorius – šio centro darbuotojas, skulptorius Jonas Jagėla.

Prie paminklo kalbėjęs Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Šakių filialo narys A. Pyragas pasakojo, kad A. Grybinas-Faustas 1949 metų rugsėjo 28-osios naktį, grįždamas iš Tauro apygardos, Vytauto rinktinės, Šakių apskrityste, Jančių valsčiuje, Šunkarių miško palaukėje pateko į pasalą. Per susišaudymą buvo sunkiai sužeistas, tačiau jam pavyko pasitraukti į netoli eseantį

bunkerį. Sunaikinęs Adolfo Ramauską-Vanago gautą dokumentų siuntą – nusišovė.

„Yra nerašyta partizano taisykla, paskutinis šovinys paliekamas sau. Nors A. Grybino-Fausto užkasimo vieta nežinoma, šiandien tuo istorija nesibaigė, nes žuvusiu, jų žūties ar užkasimo vietas ir šiandien paieškomos“, – kalbėjo A. Pyragas.

Visiems susirinkusiesiems už paminklą šeimos vardu dėkojo A. Grybino-Fausto dukterė Jūratė Matulionytė-Petuškevičienė. Ji džiaugėsi, kad prie jo galės bent žvakele uždegti.

„Artimieji visada kalbėdavo, kad būtų gerai turėti Oliuko kapą. Deja, kaip ir kitų tūkstančių partizanų, jo kapo nežinome ir negalime aplankytin“, – kalbėjo dukterė.

Ji pasakojo, kad dėdės Fausto nepažinojo, bet iš tetų pasakojimo suprato, kad jis buvo linksmas, optimistas, mėgo dainuoti. O kartu – ryžtin-

gas, griežtas ir teisingas. Pasak kalbėjusios giminaitės, Faustas tokias būdo savybes paveldėjo iš savo tėvo, motytojo Antano Grybino.

Atminties skverelyje, esančio prie

Šv. Juozapo bažnyčios, sumanytojas, Lukšių seniūnas Vidas Cikana kalbėjo, kad ateityje skverelyje turėtų būti įamžintas ir kitų partizanų atminimas.

Pagal „Draugo“ inf.

Neapvilkime tū, kurie už mus liejo kraują

rinktinės kariai savanoriai, NATO oro policijos misiją Baltijos šalyse vykdančių Nyderlandų Karalystės karinių oro pajėgų būrio atstovai ir jų vadas majoras Martin Poodt, Lietuvos šaulių sąjungos jaunieji šauliai, moksleiviai, būrelis buvusių Lietuvos partizanų, Laisvės kovotojų.

Rajono savivaldybės meras Antanas Čeppononis, pasveikinės susirinkusiuosius, pabrėžė, kad šis minėjimas – tai gyvoji Lietuvos istorijos pamoka, skatinanti pagalvoti ir prisiminti savo krašto istoriją. Partizanus jungusi vienybė – pavyzdys ir šių dienų Lietuvos žmonėms. Jis priminė, kad rajone tradiciškai buvo surengtas „Žynio“ konkursas, į kurį iš visos Lietuvos atvykęs jaunimas pademonstravo savo žinias apie valstybę. Meras pasidžiaugė, kad jaunimas kalba apie savo šalį, domisi jos istorija.

Prie paminklo LLKS Deklaracijai ir jos signatarams atminti, pastatytu 2010 metais (skulptorius Jonas Jagėla), susirinkusiuosius sveikino LR Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininko pavaduotoja Rasa Juknevičienė, Seimo Paspriešinimo okupaciniams režimams dalyvių ir nuo okupacijos nukentėjusių asmenų teisių reikalų komisijos pirminkinas Juozas Olekas, Lietuvos laisvės kovos sajūdžio Tarybos štabo viršininkas, Vyčio Kryžiaus kavalierius dimisijos majoras Vytautas Balsys, 1949

metų vasario 16-osios Deklaracijos signataro duktė Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė.

Po sveikinimo kalbų už Lietuvos valstybę, Lietuvos laisvę ir Nepriklausomybę bei signatarus nuaidėjo trys šūvių salvės.

Renginyje skambėjo Lietuvos kariuomenės Karinių jūrų pajėgų orkestro ir Radviliškio miesto kultūros centro bei Šiaulių universiteto gimnazijos folkloro „Čiūto“ atliki muzikiniai kūriniai.

(keliamas į 4 psl.)

Dėmesio!

Kovo 18 d. (šeštadienį) 10.30 val. Kauno įgulos karininkų ramovėje (A. Mickevičiaus g. 19) įvyks XXIV LPKTS ataskaitinis suvažiavimas. Registracija nuo 9.30 val.

Delegatus malonai kviečiame dalyvauti.

Darbotvarkė:

9.30–10.30 val. delegatų registracija.

10.30 val. suvažiavimo pradžia. Vėliau įnešimas, Lietuvos himnas, malda, tylos minutė. Gelių įnešimas prie „Laisvės“ paminklo, Nežinomo kareivio kapo, „Tautos kančios“ memorialo Petrašiūnų kapinėse, paminklo „Partizanų Motinoms“.

10.45 val. suvažiavimo delegatus sveikina moksleiviai.

11.15 val. pirmininkaujančių sekretoriato rinkimai.

11.20 val. darbotvarkės, reglamento, balsų skaičiavimo komisijos tvirtinimas.

11.25 val. suvažiavimo svečių pristatymas, svečių pasisakymai.

12 val. LPKTS pirmininko pranešimas.

12.15 val. LPKTS valdybos veiklos ataskaita, LPKTS metinė finansinė ataskaita.

12.30 val. Revizijos komisijos ataskaita.

12.35 val. Etikos ir procedūrų komisijos ataskaita.

12.40 val. pasisakymai dėl ataskaitų.

13 val. LPKTS suvažiavimo nutarimų (Nr. 1,2,3) dėl ataskaitų tvirtinimas.

13.05 val. LPKTS valdybos nutarimas.

13.10 val. diskusija

13.20 val. pareiškimai, rezoliucijos.

13.30 val. suvažiavimo pabaiga, vėliau įnešimas.

LPKTS valdybos posėdyje

Vasario 24 dieną Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos buveinėje įvyko LPKTS valdybos posėdis. Valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė tradiciškai posėdį pradėjo gautų raštų apžvalga. Ji informavo, kad LPKTS tarybos pirmininkės Vincės Vaidevutės Margevičienės iniciatyva Kauno autobusų stoties laukiamajai salei bus suteiktas 1918 metų Nepriklausomybės Akto signataro Saliamono Banačiovardas, nes būtent jis prieškariu išrūpino šį sklypą autobusų stoties statybai.

R. Duobaitė-Bumbulienė sakė, kad numatoma steigti Raseinių rajono bei Kelmės filialus. Pasidžiaugė, kad LPKTS jaunesnių kartos sąskrydžių organizuoti Ukmergės filialas.

Valdybos pirmininkė pateikė valdybai Jaroslavo Banovičiaus prašymą įsteigtame partizanų parke leisti naudoti LPKTS vėliavą, tačiau valdyba tam nepritare.

LPKTS pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas valdybai pažėrė gerų naujienų. Jis pasidžiaugė, kad bendras LPKTS ir LGGTC darbas davė rezul-

tatų ir Druskininkų savivaldybė Tremties ir rezistencijos muziejui skyrė 100 kvadratinį metrų ploto salę, kartu paliko ir senas muziejaus patalpas.

Baltijos valstybių nukentėjusių nuo sovietinės okupacijos organizacijų atstovų susitikimas Tartu, Estijoje, įvyks birželio 14–15 dienomis. Kelionė užsakytu autobusu trukėtų tris dienas (i vieną pusę reikėtų važiuoti apie 10 valandų). Norintieji vykti už kelionę turėtų susimokėti iš savo lėšų.

Dr. Gvidas Rutkauskas dabar eina Seimo Pasipriešinimo okupaciniams

režimams dalyvių ir nuo okupacijų nucentėjusių asmenų teisių ir reikalų komisijos Visuomeninės tarybos pirminko pareigas.

Posėdyje pristatyta valdybos ir finansinė ataskaitos, aptarti suvažiavimo organizacinių reikalų.

LPKTS žymeniu „Už nuopelnus Lietuvai“ nutarta apdovanoti Klaipėdos, Pakruojo, Ukmergės, Šakių, Kėdainių, Tauragės filialų narius.

Kitas valdybos posėdis įvyks jau po suvažiavimo – balandžio 1 dieną.

„Tremtinio“ inf.

Šiaulių ataskaitinis susirinkimas – konferencija

Vasario 19 dieną po šv. Mišių į Šiaulių vyskupijos Pastoraciniame centre surengta ataskaitinių susirinkimų – konferenciją skubėjo Šiaulių filialo nariai. Žmonių prisirinko pilna salė. Visų nuotaika buvo šventiška, jauki, pakylėta, mumis labai rūpinosi šių patalpų šeimininkai Rimantas ir Loreta Pumpučiai. JE vyskupo įpareigotas, palaiminti susirinkusių atyko katedros klebonas E. Venckus. Dalyvavo TS-LKD Šiaulių skyriaus partijos pirmininkas T. Petreikis ir jo pavaduotoja I. Šimkutė, LPKTB Šiaulių skyriaus pirmininkė E. Bagdonienė, Prisikėlimo apygardos va-

das J. Mocius ir kiti.

Kaip visuomet, susirinkimą – konferenciją pradėjome Lietuvos himnu, kurį atliko Šiaulių kultūros centro choras „Tremtinys“. Po svečių pasiskymų ir perskaitytų ataskaitų choras atliko keletą dainų. Susirinkimas išrinko delegatus į LPKTS suvažiavimą. Toliau vyko diskusijos. Susirinkimo nutarimą perskaite V. Kemėsis. Konferenciją užbaigėme visai salei dainuojant „Lietuva brangi...“

Diskusijos dar ilgokai tęsėsi prie arbatos puodelio. Ačiū visiems atvykusiams į susirinkimą – konferenc-

ją. Tačiau ypač dėkojame Evangelizacijos centro vadovui Rimantui Pumpučiui, kuris nuoširdžiai rūpinosi, kad mes visi gerai jaustumėmės

šioje šventoje vietoje.

**Valerija JOKUBAUSKIENĖ,
LPKTS Šiaulių filialo pirmininkė
E. Manovo nuotrauka**

Yra kuo pasidžiaugti

2016-ųjų LPKTS Pakruojo filialo veiklos apžvalga

Nors nesulaikomai bégantis laikas vis retina tremtinių ir politinių kalinių gretas, bet vis dar esame. Vis dar įmame savo pėdą tėviškės žemėn. Neurimstame ir kitiems neleidžiame pamiršti skaudžios mūsų šalies istorijos.

Iš organizacijos, kažkada jungusios net 500 narių, likome 190. Nario mokesčių moka tik 111. O sveikesnių, veiklesnių – tik apie 60. Džiaugiamės, kad renginių metu į pagalbą ateina jaunesnioji karta, mokiniai.

Per ataskaitinį laikotarpį nemažai nuveikta. Svarbiausias praėjusių metų darbas – Uniūnų partizanų mūšio 70-mečio paminėjimas, pareikalavęs visų metų nenuilstamos veiklos. Reikėjo surasti lėšų mūšio vietas sutvarkymui. Esame dėkingi Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Aukų rėmimo ir atminimo įamžinimo fondo valdybai, LPKTS valdybai, Pakruojo rajono savivaldybei, Guostagailio seniūnijai už skirtas lėšas, už įdėtą rūpestį ją tvarkant. Mūšio vieta užima 20 arų, yra netoli miško. Aptvėrėme, atsodinome suniokotus ažuoliukus. (Mūšyje žuvo 22 vyrai, auga 22 ažulai). Todėl šia proga išleista mano 100 egzempliorių knygelių, pavadinimu „Žemėj Lietuvos jie ažuolais žaliuos“, lankstinukas. Juos dovanojome gimnėms, artimiausiomis mokykloms, bibliotekoms, partizanų gimnėms, svečiams... Pasistengėme, kad šiai jubilejiniai mūšio metais apie mūši sužinotų kuo daugiau žmonių.

Minėjimas vyko 2016 metų rugsėjo 10 dieną. Džiaugiamės, kad į mūsų šauksmą atsiliepė ir dalyvavo visų kaičiuninių filialų atstovai: Pasvalio, Jo-

niškio, Biržų, Radviliškio, Šiaulių, Panevėžio, nors tą dieną vyko žygis partizanų takais Žemaitijoje. Kad ir ne į pradžią, nes tą dieną vyko Seimo sesija, atyko LR Seimo narė, LPKTS tarybos pirmininkė Vincė Vaidevutė Margevičienė. Jiems nuoširdus Pakruojo filialo ačiū! Ypač Pasvalio atstovams, kurie Joniškėlio memoriale, kur įamžinti ir žuvusieji Uniūnų mūšyje, parengė gražią, turiningą meninę programą.

Su mumis buvo LK KASP Prisikėlimo apygardos 6-osios rinktinės, 607 lengvosios pėstininkų kuopos kariai,

salvėmis pagerbę žuvusiuosius Uniūnuose, Pasvalio r. Girelėje, kur parti-

zanai buvo niekinami ir Joniškėlio me-

moriale. Kariai labai gražiai pagerbė žuvusiuosius Uniūnų mūšio lauke,

prie minėjimą prie kiekvieno ažuolio

ko uždegdamis po žvakelę.

Džiaugiamės, kad šiame ir jau beveik kiekviename Pakruojo filialo renginyje dalyvauja Pakruojo „Atžalyno“ gimnazijos, Lygumų, Pašvitinio, Degėsių pagrindinių mokyklų mokiniai. Deja, nors beveik visi žuvusieji Uniūnuose mokėsi Linkuvos gimnazijoje, į renginį atstovai neatvyko. Nepagerbia Linkuvos gimnazistai ir 1941 metais komunistų prie Pakruojo dvaro nužudyti šios gimnazijos auklėtiniai: Apolinaro Dapšio, Juozo Vytauto Vilučio, Igno Grigaliūno bei Alekso Nainio. Tiki džiugu, kad 2016 metais Linkuvos gimnazijoje įvyko susitikimas su XX laidos auklėtinė politine kaline, įdomiai asmenybe, rašytoja, eseiste Anastazija Kanoverskyte-Sučyliene, pristatyta įspūdinga jos poezijos, atsiminimų knyga „Pilnas ilgesio gyvenimas“. Šios knygos

reprezentacija vyko ir Pakruojoje.

Nemažą atgarsį ataskaitiniu laikotarpiu turėjo mano parengta knyga „Jono Švėgždos gyvenimas po saule“ apie politinį kalinį, tremtinį, mokytoją, sodininką, artistą ir rašytoją. Jos pristatymas vyko Pakruojo bibliotekoje, Rozalimo vidurinėje mokykloje, kur Jonas Švėgžda, grįžęs iš tremties, dirbo; Plaučiškiuose, kur gyveno iki pat mirties (čia dalyvavo visa Jono Švėgždos giminė, net iš Vokietijos atskridęs anūkas, garsus smuikininkas Martynas Švėgžda von Bekeris). Ši knyga įvertinta ir XIII respublikinėje LPKTS dainų ir poezijos šventėje, kuri vyko Kėdainių arenaje (trečioji vieta).

Už šios knygos leidybos finansavimą dėkoju Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Aukų rėmimo ir atminimo įamžinimo fondui, Pakruojo savivaldybei, ūkininkams Jonui Jurgeliūnui, Dariui Balnioniui, verslininkui Rolandui Činčiui. Pakruojo savivaldybės dėka ši knyga pateko ir į rajono bibliotekas.

Džiaugiamės, kad skaudžiai mūsų gyvenimo patirtimi domisi ir mokyklos.

Štai „Žemynos“ pagrindinėje mokykloje 3a ir 3b klasės mokiniams (antrą pamoką prisijungė ir kitų klasių mokiniai) vyko dviejų akademinių valandų lietuvių kalbos ir muzikos integravota pamoka, kurios metu vyko šiltas bendradavimas su Pakruojo filialo narėmis: 1941 metų tremtine Nijole Matušaitiene, 1948 metų tremtinėmis Janina Kvedariene, Julijana Pliuskiene, Vanda Jakavickiene, 1951 metų tremtine Zita Vėžiūne. Vaikai smalsiai apžiūrinėjo atsineštas nuotraukas, pateikė daug klausimų. Klausydamiesi sukreciančių istorijų, jie stengėsi suvokti ir pajauti mūsų išgyvenimus tremtyje. Sužinojo, kada, kodėl ir kur buvo tremtami lietuviai, kokia sunki tremtinio dalia: gyvenimas barake, bado ir mirties siaubas, protu nesuvokiamas žmogaus išnaudojimas. Renginį užbaigė tremtinių ansamblis „Sidabrinė šaroma“ (meno vadovas M. Zubas). Dalyvavo ir šio ansamblio įkūrėja, jo seniūnė, 1949 metų tremtinė Donė Janeliūnienė. Mes mokyklai padovanojome žemėlapį „Tremties ir kalinimo viešos“, mokiniams – pasakų knygelių. (keliamas į 4 psl.)

Įvykiai, komentarai

Neteisingumo jausmas – valstybingumo duobkasys

Niekas žmogaus taip skaudžiai nežeidžia, kaip akis draskanti neteisybė. Sakoma, kad darbas iš beždžionės padarė žmogų. Nesileidžiant į polemiką su žmogaus kildintojaus iš beždžionės, galima pridurti, kad vien darbas to nebūtų padaręs – gamtoje ir varnos bei meškos moka pasinaudoti įrankiais, bet kaip netapo žmogumi, taip netapo. Teisingumo jausmas – štai kas išskiria žmogų iš gyvūnijos. Ir atvirščiai – šį jausmą pradės žmogus ima elgtis gyvuliškai.

Kiek to jausmo yra mumyse? Matyt, nemažai, jei piktinamės nesąžiningais politikų žaidimais ar verslininkų taria-mu apsukrumu, kuris iš tikrujų téra tipiškas sukčiavimas. Deja, teisingumo jausmą galima apmulkinti... Būtent tai nuolat stebime mūsų šalies politiniame ir ekonominiame gyvenime. Žinoma, kad mulkinimas būtų sėkmingas, būtina rasti „atpirkimo oži“. Tokiu nuo pat neprilausomybės atkūrimo ne savo noru tarnauja... „landsbergistai“ – tai yra Tėvynės sajunga–Lietuvos krikščionys demokratai. Negali sakyti, kad būta etapų, kai ta tarnystė vyko ne savo noru – prisiminkime 2008–2012 metus: ekonominė krizė buvo suvaldyta, tačiau kieno sąskaita ir kodėl nebuvo paaiškinta žmonėms, jog tokie sprendimai neišvengiami? Tiesos dėlei, tokį paaiškinimą teko išgirsti po... 5 metų, kai TS-LKD pirmininko rinkimų metu Paulius Saudargas pasakojo, jog bu-

vo du kelai spręsti ekonominės krizės grėsmę: mažinti pensijas ar didinti pri-dėtinės vertės mokestį (PVM). Kadangi koalicijos partneriai liberalai katego-riškai pagrasino neliesti PVM (kas sa-vaiame kirtosi su verslo interesais), tai teko kirpti pensijas. Rezultatas – libe-railai niekuo dėti, netgi – „sveiko proto dešinė“, o štai TS-LKD daugeliui tapo kone keiksmažodžiu. Ar po to reikia stebėtis, kad pralaimimi beveik laimēti rinkimai? Ar reikia stebėtis, kodėl politiniai konkurentai reklamavo, ne-patikėsite, Andrių Kubilių, kaip būsi-mą finansų ministrą!

Ekonomistas Raimondas Kuodis teigia, kad Lietuvos politikai šalinasi nuo kelių pragaištingų problemų sprendimo, iš kurių viena yra auganti socialinė atskirtis. Pasak jo, šalyje nemažai žmonių, kurie yra „nepelnytai turtingi“, ir daugybė tokų, kurie yra „ne-pelnytai neturtingi“, o to priežastis yra neteisingai mokamimokesciai – vienimoka 55 procentus, kiti – 4 procentus. Tokie mokesčiai lemia mažą šalies biudžetą, iš kurio mokami atlyginimai medi-kams, pedagogams, policininkams ir kitiemis biudžetininkams. Maži atlygi-nimai lemia korupcijos augimą, koky-bės prastejimą, o visuomenė į tai rea-guoja augančia emigracija ir nepasiten-kinimu valstybe. Visa tai sudaro vešlias sąlygas keroti populistišius pažadus žarstantiems politikams, bet blogiau-

sia, kad tokie dar ir išrenkami į valdžią!

Prisiminkime Viktorą Uspaskichą – kur jis dabar, kur jo pažadai? Nežinia... Tačiau žinome, kad pinigelius jis pra-suko – garsiojoje „juodosios buhalterijos“ byloje kalbama apie nuslėptus 24 milijonus litų pajamų. Pernai metų pa-baigoje Lietuvos Aukščiausiasis Tei-smas šią bylą baigė verdiktu, kad „Darbo partija turėjo būti teisiama baudžia-mojoje „juodosios“ buhalterijos byloje, tačiau atsakomybės jai nebegalima taikyti, nes jau suėjo senatis“. Teismas atmetė ir Generalinės prokuratūros prašymą Darbo partijos vadovų veiksmus vertinti kaip sukčiavimą: teismas nurodė, kad tokie veiksmai galėtų at-tikti neteisingų duomenų apie pajamas, pelnų ar turtą pateikimo nusikaltimą, tačiau dėl jo yra suėję senaties termi-nai. Tiesa, teismas atkreipė dėmesį į sukčiavimo ir nusikalstamų veikų fi-nansų sistemai skirtumus (teismo man-ymu, bet kuris mokesčių nesumokė-jimas savaime negali reikšti sukčiavi-mo). Bylos kaltinamieji atsipirko pini-ginėmis baudomis. Atrodytų, finalas aiškus, niekas ir nesitikėjo, kad aferis-tai, pasivadinę „Darbo partija“, bus pasodinti. Bet pasirodo – viskas dar tik prasideda! Praeiusią savaitę buvo su-laikyta Vilniaus apygardos prokurorė Rita Aliukonienė. Generalinė proku-ratūra pranešė, kad „Tyrimas dėl Vil-niaus apygardos prokuratūros Pirmo-

jo baudžiamojo persekiojimo skyriaus vadovės Ritos Aliukonienės yra susi-jęs su Darbo partijos bylos nagrinėji-mu Aukščiausiam Teisme“. Negana to, vasario 23 dieną tyrime apklaustas vienas Aukščiausiojo Teismo teisėjų Viktoras Aidukas, Darbo partijos by-lą nagrinėjusios teisėjų kolegijos pirmi-ninkas. Jis apklaustas kaip specialusis liudytojas byloje dėl galimo neteisėto Vilniaus apygardos prokurorės povei-ko Darbo partijos bylos nagrinėjimui. Priminsime, kad „specialiojo liudyto-jo“ statusas asmeniui suteikiamas, kai jis apklausiamas apie savo veiksmus, bet pagrindo įtarimams pareikšti nepa-kanka. Be to, teisėjai turi teisinę nelie-čiamybę, todėl jiems taip pat negali būti pareikšti įtarimai. Belieka goustis, kad teisėjas pats nusišalino nuo darbo.

Dažniausiai mūsų informacijos priemonės plyšta nuo tokų žinių, pa-jautusios, kad pakvipto milžinišku skandalu. Keista, ši kartą taip nenutiko. Ar čia baigėsi laisvosios spaudos narsa, ar dar kažkas, bet tokio dėmesio, kaip Kildišienės kailiukai, neaiškūs Temidės tar-nų darbeliai nesulaukė. Bent jau kol kas. O paskui stebimės – iš kur toks žmones apėmės neteisingumo jausmas ir noras emigruoti? Juk jokia naujiena, kad nemažai emigruoti susiruošusių žmonių, kaip vieną iš priežasčių, verčiančių paliki giminę, įvardija teisinį nihilizmą.

Gintaras MARKEVIČIUS

Rasa Juknevičienė: „Nenorius dar ketverių prarastu metu“

Ką ir bekalbėti – šimtas Valstiečių ir žaliųjų sajungos valdymo dienų praėjo kaip dūmas: pagraužė akis ir išsisklaidė. Kalbėti apie didžius nuveikus darbus per tokį trumpą laikotarpį būtų neišmin-tinga. Tad gal verčiau pažiūrėti, ką Kar-bauskio valdžia ketina nuveikti per vi-są savo viešpatavimo laikotarpį?

Atsakymą pateikė Seimo narė, TS-LKD atstovė Rasa Juknevičienė, savo paskyroje „Facebook“ pasidalijusi štai tokiomis įžvalgomis:

„Nejsivaizduju, kad galima būtų dar blogiau visuomenei pristatyti vieną svar-biausiu rinkimus laimėjusios ir Vyriausybė suformavusios partijos dokumentų. Šiandien išgirdome apie valstiečių ir ža-liųjų dominuoojamos Vyriausybės veiks-mų planą. Kad jis bus svarstomas, prane-

ta viešai. Štai tradicinis BNS pranešimas pirmadienio ryta apie darbotvarkę: „11 val. Ministras pirmininkas Saulius Skvernelis dalyvaus Vyriausybės progra-mos įgyvendinimo priemonių plano pro-jekto aptarime su frakcijomis.“

Sulėkė žurnalistai, mes visi laukia-me: kas prie kompiuterių, kas prie ra-diо ausių priglaudęs. Bet pasirodė, kad plano... néra. Premjeras, toks lyg ir pyk-telejės, kam čia domimasi, apie jokį do-kumentą kalbėti visai nenori, doku-men-to neplatinā. Žurnalistai, opozicija, suprantama, ieškojo slaptais keliais, gauna iš kažko kažkaip... Vyriausybės kanclerė TV laidoje per petį žvilgčioja į opozicinės partijos lyderio Gabrie-liaus Landsbergio rankose esantį do-kumentą ir sako, kad čia ne tas...

Klausykite, vyrai, iš valstiečių ir ža-liųjų! Juk jūs, o ne Milda Dargužaitė įre-jos rinkimus ir juos laimėjo. Todėl jūs, o ne Milda Dargužaitė turi paaiškinti visiems, ką suraše į dokumentą, pagal kurį tu-rės gyventi ši valstybė artimiausius ket-terius metus. Laidoje pas Edmundą Ja-kilaitį turėjo drąsiai, nesislapstydami sėdėti abu lyderiai – ir Karbauskis, ir Skvernelis. Juk jie prieš rinkimus sakė, kad „žino viską geriau“, kad „darys vis-ką geriau“ ir kad „apskritai yra visiški profesionalai“. Jie abu, jei jau pradėjo kalbėti viešai apie veiksmų planą, turėjo jį ir pristatyti. Juk tai jų planas!

Dabar pasakysiu be jokios ironijos, o tik labai apgailėstaudama. Nepasiruo-še jie. Karalius nuogas. Prarandame brangų laiką kasdien. Tai, ką dabar

karštligiškai daro ir bando kurti, atrasti lyg naujas amerikas, turėjo būti pasi-ruošę kaip namų darbus dar prieš rinkimus. Jie privalėjo turėti savo planą ir kitą dieną po Vyriausybės suformavimo jį pradėti įgyvendinti. Nenorius dar ketverių prarastu metu.“

Taigi ima lėistyti iš maišo: Karbaus-ko žalieji valstiečiai, matyt, nesitikėjo tokios sėkmės per rinkimus, tad įre-jos iu juos nepasiruošę rimtam darbui. Be abejo – rinkimams jie pasiruošė, tai įrodo jų rezultatas, tačiau valdyti šalį – ne... Todėl ir griebiamasi improvizaciją, prisdengiant kova su smurtu ar alkoholizmu.

Ir aš noriu dar ketverių pra-rastu metu!

Parengė Gintaras MARKEVIČIUS

NATO batalionas Lietuvoje pasirengę treniruotėms

Vasario 24 dieną į Šeštokų geležinkelio stotį atvyko pagrindinė vokiečių karinė technika, skirta NATO priešakinėjų pajėgų bataliono kovinei grupei Lietuvos. Tarp jų – 20 pėstininkų kovos mašinų „Marder“, inžinerinis tankas „Dachs“, šarvuotoji remonto ir evakavimo mašina „Bergepanzer“. Taip pat į Lietuvą atgabenti ir penki tankai „Leopard2“ bei šarvuotoji tiltatiesė „Biber“.

I Ruklą, kur dislokuotas NATO priešakinėjų pajėgų batalionas, atvykusių sunkiajų karinę techniką artimiausiu metu pergabens Belgijos karių logistikos kuopa su savo technika. Atgabenus pagrindinę techniką tarptautinis NATO priešakinėjų pajė-

gų batalionas Lietuvoje bus pajęgus pradėti treniruotes.

Lietuvos kariuomenės Ruklos įgu-loje dislokuojamo NATO priešakinėjų pajėgų bataliono pagrindą sudaro ir jam vadovauja Vokietija. Didžioji Vo-kietijos karių dalis atvyksta iš 12-osios mechanizuotosios pėstininkų brigados 122-ojo Vokietijos mechanizuotojo pėstininkų bataliono. Šiuo metu į Lie-tuvą jau yra atvykusi dauguma iš maždaug 450 Vokietijos karių, visi Belgijos karių, dalis Nyderlandų karių. Pa-grindinės Nyderlandų pajėgos atvyks kova, o Norvegijos – gegužę.

NATO priešakinėjų pajėgų batalio-ne Lietuvoje šiais metais tarnaus Vo-

kietijos, Norvegijos, Nyderlandų, Bel-gijos, Liuksemburgo, kitais metais Kroatijos ir Prancūzijos kariai. Iš viso apie 1 200 karių. Taikos metu NATO priešakinėjų pajėgų batalionas dalyvaus pratybose su mūsų kariais Lietuvos kariuomenės poligonuose, o krizės ar konflikto atveju gintų Lietuvą kartu su Lietuvos nacionalinėmis ir papildomai at-vyklantimis sajungininkų pajėgomis.

Lietuvos dislokuojamą NATO priešakinėjų pajėgų bataliono kovinę gru-pe nuolat sudarys štabas ir štabo kuopa, aprūpinimo kuopa ir trys arba keturios kovinės kuopos, taip pat įvairūs kovinės paramos vienetai. Esant poreikiui, pa-vydziai, pratyboms ar kilus realiai

grėsmei, sajungininkų bataliono kovi-nė grupė galės būti pastiprinama. Dėl numatomo intensyvaus pratybų ciklo pastiprinimas planuoja iš šią vasara-ą. Planuojama, kad į Lietuvą papildomi atvyks artillerijos, oro erdvės gynybos, inžineriniai ir kiti padaliniai.

Lietuva atvykusiems sajungininkų kariams teikia visą reikiamą priiman-ciosios šalies paramą: užtikrina karių apgyvendinimą, maitinimą, kitą reika-lingą aprūpinimą.

Tokios kovinės grupės, siekiant stipri-ti sajungininkų buvimą rytiniam aljanso flange, nuometų pradžios dislokuojamos ir Estijoje, Latvijoje bei Lenkijoje.

KAM informacija

Neeilinės stiprybės žmogus

Kovo 7 dieną 90 metų jubiliejų švęs Vaclovo Voverio-Žaibo ryšininkė Onutė Veličkaitė-Méta – neeilinio likimo moteris, nugyvenusi nelengvą gyvenimą, tačiau iki šiol stebinant savo energija, optimizmu bei patriotiškumu.

Mane su Onute suvedė likimas filmuojant dokumentinį filmą „Žaibas – Dzūkijos legenda“. Tuomet, važiuojant iš Vilniaus į Palangą filmuoti, dar nežinojau, kad ši pažintis taps mūsų draugystės pradžia, nes aš pats esu partizanų palikuonis, gimus tretyje. Nedaug sutikau tokią neeilinės dvasios stiprybės žmonių.

„Pasiprašiau Žaibo, kad priimtu, ir, būdama septyniolikos metų, 1944-ųjų vasarą daviau priesaką – tapau Vilniaus apygardos Dzūkų rinktinės Geležinio

vilko būrio, vadovaujamo Vanago ir Žaibo, ryšininkė, slapyvardžiu Mėta“, – prisimena O. Veličkaitė-Gricienė.

Beveik dvejus metus jauna mergina, žinojusi visus partizanų bunkerius, nesiodavo į juos laiškus, atsišaukimus, perduodavo kitiems ryšininkams, pėščiomis net 25 kilometrus iki Alytaus įveikdavo. Be to, išpėdavo partizanus, jei gaudavo žinių apie stribų bei enkavedistų rengiamas operacijas.

Partizanų ryšininkę suėmė namuose. „Atėjo, apsupo namą, išsivedė mane. Suriso rankas už nugaras ir varėsi penkis su puse kilometro iki Daugų. O ten prasidėjo: tardė, mušė. Pasodindavo ant taburetės, delno briauna tranku per sprandą tol, kol netekusi sąmonės nukrentu. Suima už kasos, pakelia, vėl

pasodina, vėl daužo. Triskart išprievar-tauti bandė – atsigyniau: vienam stribui ranką kiaurai perkandau, tardytojui, kai kelnes nusismaukė, taip nagais už visos „šeimynos“ įsikibau, kad sustaugė. Oi, kaip daužė tada. Tvojo pagaliais, net stuburas skilo...“, – pasakoja Onutė.

Keturis mėnesius partizanų ryšininkė buvo tardoma Alytaus kalėjime, dar keturis – Lukiskėse, kur 16 parų teko kenteti karceryje, du mėnesius – Kau-no kalėjime. Visus tardymus mergina ištvėrė, ir, nors žinojo visų bunkerų vietas, nieko neišdavė.

Kai 1947-aisiais merginą iš kalėjimo paleido, ji grįžo pas partizanus, ir taip iki 1950 metų, kai buvo suimta antrą kartą.

„Tą vakarą atėjo pas mus keturi partizanai. Pavakarieniam, padainavom. Brolis sargyboje buvo, atbėga, sa-ko: „Prie tvarto kažkas šnara“. Susizgri-

bom, bet per vėlai – namą jau apsupo, pradėjo šaudyt – visas sienas suvarpė. Partizanai bandė bėgti – du į miško, du į kaimo pusę. Tie du gyvi liko, kitus nu-šovė. Išvarė mus į kiemą, vėl buožemis pliekė iki sąmonės netekimo. Kai atsigavau, žuvę partizanai jau buvo įvežimą su-mesti. Man liepė lipti ir ant jų sėstis. Atsisakiau. Tai privertė pririštą bėgti pas-kui vežimą iki Daugų bėgti“, – lemtingą vakarą atsimena Onutė. Šikart jokių teismų nebuvo. Merginą ir visą jos šeimą ištremė į Sibirą – Irkutsko sritį...

Gražaus jubiliejaus proga, leiskite, miela Onute, jums palinkėti kuo geriausios sveikatos, jums būdingo optimizmo, humorų jausmo ir gyvenimo džiaugsmo.

**Jonas Cimbolačius,
filmo „Žaibas – Dzūkijos
legenda“ producieris**

Pokalbiai su moksleiviais

Susitikimo svečiai: rašytojas S. Abromavičius, poetas V. Vaitkevičius ir dainų autorius bei atlikėjas A. Ravve

Arūno Rožnio nuotrauka

jam sukako trisdešimt ir jų sveikino draugai, stebėdamiesi, kad gimus tokią dieną, bet nemeluoja, atšovė, jog abejona įrašu apie gimtadienį. Niekas juk vagone gimimo faktą nefiksavo, tremtiniai buvo vežami į pražūtį. Gimimo vietą užrašė nuvežus į Sibirą – Krasnojarsko krašto Bolšoj Uluisko rajono „Krasnaja zaria“ kolūkio gyvenvietę...

Gvidas Rutkauskas gimė Tomsko srityje. Tėvelių Eugenijos ir Vytauto at-siradimą Sibiro tretyje Gvidas trak-tuoja kaip didžiulės gyvenimo neteisybės aprašką. Tėveliai buvo nagingū, išradin-gū ir taurių ūkininkų vaikai. Susipažino jau Sibire, sukūrė šeimą. Kai 1958 me-tais, jau būdamas ketverių sugrįžo į

Lietuvą, stebėjosi, kad yra gatvės, tvar-ingai važinėja transportas, aplink įvairūs pastatai, nes, išskyrus barakus, nieko nebuvo matės. Po to atvažiavo mašina ir vairuotojas juos susodino į ją (tik vėliau sužinojo, kad ten buvo taksi). Nuvyko pas tetą, kuri kalbėjo vaikui neįprasti skambančia lietuvių kalba. Nors buvo mažas, bet pajuto, o paaugės ir suprato, kad grįžus jį ištiko kultūrinis šokas. Tremtinių žmonės vengė kaip raupsu-tujų. Tad reikėjo jaunuoliui dėti daug pas-tangų, kad baigtų aukštajį moksą, vėliau apgintų technikos mokslo daktaro disertaciją. Dabar Gvidas Rutkauskas yra LPKTS pirmininkas.

(keliamas į 7 psl.)

Istorijos mokytojo Kęstučio Kasparo iniciatyva (Kęstutis – žinomas po-kario kovų metraštinkas, jo knyga „Lietuvos karas“ išugdė ištisą istorikų kartą) Kauno maisto pramonės ir prekybos mokyklos moksleivai pokalbiui apie Lietuvos istoriją, tremties pasikvie-tė LPKTS leidžiamos serijos knygų „Tremties vaikai“ kūrėjus, taip pat poetą Vladą Vaitkevičių, dainuoјamosios poezijos atlikėją Aleksandrą Ravve. Kaip sakė mokyklos vadovai, čia mo-koši beveik tūkstantis moksleivių, sie-kia specialybės ir aukštesniojo išsilavinimo, tačiau didelis dėmesys skiriamas pilietiškumo, meilės tévynei, užuojaus tos kitam ugdymui.

Moksleivius sudomino Lietuvos istorijos tarpsnis, kai okupantas iš Rytų lietuvius naikino, rusino, tačiau mes iš-likome. Rengėjai pasirūpino, kad ekrane moksleivai matytų trečioje „Tremties vaikų“ knygoje naudotas istorines nuotraukas. Štai prie savų gražių namų, išpuoselėtoje aplinkoje nu-sifotografavusi šeima. Pasipuošė téve-liai, laime spindintys vaikai... Tačiau netrukus šeimos galva bus atskirtas nuo visų ir išvežtas į Sibiro lagerius, o mo-tina su vaikais atsidurs tolimoje šiau-reje, šalčio ir bado karalystėje. O prie-žastis buvo paprasta: esi Lietuvos pat-riotas, geras ūkininkas, intelligentas ar šiaip protaujantis darbštus žmogus, tad tau ne vieta gyventi savo téviškėje, esi engėjas ir kenkėjas.

Štai ekrane mažojo Broniuko Jaku-bausko nuotrauka: jis gimė antrą trem-

Kankinių veidų gražumas

Paminėjom nužudytus kunigus Juozapą Zdebskį, Bronią Laurinavičių (o, kiek daug turim nukankintų už tikėjimą ir tautą, o kiek turim Anapus savo užtaręjų, mums jų nei garsinant, o bažnyčios vyresnybei dar nepaskelbus jų mūsų geradariais ir palaimintaisiais), Algimantą Keiną, Alfonsą Svarinską. Kiek jie nusipelne, gindami tikėjimą, tikenčių reikalus, lietuvybę, tautos ateitį ir dorovę, mes dar atsimenam. Kad okupantai, bedieviai, kuprotieji mūsų tautiečiai – saugumiečių talkininkai – jų ir nekenštė, ir bijojo, visiškai suprantama, bet kodėl jie kaip vargšai giminaičiai ir benamiai be pastovios tarnystės vietos, be savos parapijos buvo stumdomi ir mūsų bažnyčios hierarchų jau po Atgimimo – mums, visa tai atmenantiems, ligi šiol neaišku.

Mums, giedoriams, kaip toms žirafoms, iš aukšciau matyti ir girdeti geriau. Anuomet per baisuji, slegiantį sovietmečio ledynmetį giedant šv. Mikalojaus bažnyčio „ant viškų“ (nuo amžių vieninteliam, tikram Vilniaus lietuviybės lizde), klausantis Algimanto Keinos pamokslų per nugaras lakydavo baugūs pasididžiavimo šiurpuliukai: tai buvo vilties, drąsos, tautos budinimo gurkšnai mūsų Laisvės ištroskusioms sieloms ir širdims. O kasyra girdėję Alfonsą Svarinską – tiems jokių priminių nereikia, o kas Jo nebemate ir nebegirdėjo, tie prarado progą pažinti karingajį tikėjimo, tautos, doros gynėją. Bet iki pat mirties nei Algimantas, nei Alfonsas neturėjo nei pastovios „darbo“ vietos, nei savos bažnyčios bendruomenės – bet užtatai jų bendruomenė, jų ganomieji ériukai ir avelės buvo visa Lietuva.

Katedroje buvo „apšlakstomas“ būsimasis prezidentas Algirdas Mykolas. Altoriaus paruoštas, kviečinėliai kunigai ir bažnyčios vyresnybė jau susisėdė altoriaus šonuose. Iš zakristijos greitu, kaip įpratęs, žingsniu per slenkstį jau žengiantį Alfonsą Svarinską tuometinis katedros klebonas Kazimieras Valaliauskas nedrāsiai apglėbia per pečius

ir lyg išstumia atgal zakristijon: bažnyčios vyresnybės jam neleista būt Mišiose. Taigi dabar iš laiko tolio matyti, kaip bijotasi, kaip drebintos kinkos prieš šią Drąsujį, Kietąjį, Teisujį Kunigą – net bažnyčios vyresnybė jo bijojo, kad jis tiesiai, aukštaitiškai neišrētų tiesos vienim akysna, kad neparodytų visiem tos vietos, kurioj jie turėtų būti (šiandien Amerikos prezidento rinkimai priimena anu dienų mūsų prezidento rinkimus). Išvarius kunigą iš bažnyčios katedros ruimas sužė, giedoriai aiktelėjo, bet – kokia gėda graužia daugelių tuomet buvusių katedroje: juk visi žmonės turėjo pulku išeiti iš katedros, mes, giedoriai, nubildėti tekinom nuo „viškų“ – ir tegul būsimasis prezidentas pats save inauguruoja. Mes to ne padarėm, mes išdavėm Kilmingąjį Kunigą, mūsų tautos vedli. Išdavėm, palikom vieną savo tiesoj, gal širdgėloj, gal besigailinti mūsų, bailių. Nebepaklausim. Nebeatsiprašysim. Palyda, saugumas (kad ir mūsiškis, vis tiek saugumas) atvedė dar neiškeptą prezidentą (rodos, kaip visad ne su žmona, o su dukterimi – įdomus darinys, pasaulyje lyg nebuvo girdėtas, kai, žmonai esant gyvai, valdžiūnas visur vaikšto su dukterimi), metropolitas pašlakstė, jau per vieną pėdą prezidentas persižegnojo pravoslavišku kryžiumi, ir, keistai nusiteikę, pritilė žmonės išėjo iš katedros ir išsiskirstė kas sau...

Anais gūdžiai laikais Algimantas Keina buvo garsusis šauklys, šaukiantis tautą blaivumui. Su bendraminciais rengėme pobūvius, vakarones, vestuves – be alkoholio. Su visais taučiniais ir bažnyčios papročiais esu buvusi svočia trims dešimtimis nuotakų, jas apdainavusi, palydėjusi ligi altoriaus (mūsų papročiuose ne tévas lydi jaunąjį prie altoriaus, o visas jauniosios pulkas – tévai jaunuju laukia namie su duona ir druska, ir ne viena iš lauko jų ateina prie altoriaus, o jau namie tévų palaiminta su išrinktuoj, tik dar nesužieduotu – baigiamo sumindyti savo papročius, nuotakai raišome keiliaraiščius, nebesegame vainiko – ne-

béra ko ir besegti). Visur su mumis būdavo ir kunigas Algimantas, aukodamas Mišias, kalbėdamas, keldamas mūsų dvasią, viską filmuodamas. Jautėmės laikantys Tautos Gerumą, Dorą, Dvasią ant savo jaunų rankų – buvo gera, jauku ir net nebaugu dėl to minđant baltojo saugumo namo slenkščius. Tada kunigas Algimantas buvo bažnyčios žiburys, saugumo rakštis, mūsų vedlys. Po Atgimimo kunigas nebeturi vietos (šen bei ten bažnyčiose jam leidžiama per Mišias paskaityt lekturą, išklausyt išpažinčiu). Būtų pikta, jei nebūtų graudu...

Su kunigu Algimantu ne tik palydėjome daug sutuoktinį „moterystės stonan“, bet ir daug „amžinatilsiu“ buvom išlydėj, kunigui aukojant Mišias, šermenis apgiedant ir kapuosa palydint. Daug paaukota ir paslaptinę Mišių: prie nepažymėtų miško brolių kapų, prie buvusių bunkerų, jų žūties vietose...

Važiavom su vienos įstaigos žmonėmis Červenėn pas mūsų tautos nužudytuosius (buvo važiuota ne kartą su tremtiniais, eidavome pėsti nužudytyjų keliu, melsdamiesi ir giedodami). Ilgokai paviešėjė Minske, pribuvome ir Červenėn. Kunigas Algimantas rengiasi kunigo rūbais, ruošia altorių, aš derinu giesmes. Mus vežusieji skubina: gal trumpinkime, skubinkime – nors saulė dar aukštai lankstę savo lankstą dangumi – buvo vasara, bet mums buvo liepta skubinai, sutrauktai „atlaikti“ Mišias. O paskui iki vakaro niekur nesiskubindami badziojomės pamiskiai... Buvo ir pikta, ir graudu, ir gaila tų kontorų darbuotojų, „žyminčių paukščiukus“ savo darbotvarkę...

Su kunigu Alfonsu buvome iš vieno krašto. Ir su juo būta ir giedota daug Mišių, palydėta daug „nabašnikelių“. Kunigas mane prašydavo giedot giesmes tarmiškai (esu jų daug išmokus iš savo mamos, Alantos bažnyčios kanarkos, tuo metu chorą vedant gabiam vargonininkui leliūniškiui Juozapui Karosui), giedodavom arba kalbėdavom ilgaji rožini, kas „pagrabuose“ jau

tingima daryti – pasikviečiamas koks „skripkorius“, atgriežia nei ši, nei tą, arba klausomasi „iš sienos“ sklindančių fokstrotų ir čerdašų – kas niekad mūsuose nebuvo daroma: mirusieji turi būti palydėti giesme. Būdavo smagu ir juokinga: kunigas Alfonsas aukoja Mišias, pas mane ant „viškų“ atbilda muzikontai su dūdom, skripkom, birbynėm, kanklėm ir reikalauja jiems vienos per Mišias kur nors pagriežti: „Kur, kurioj vietoj?“ – „Na, kur nors“. Ir papriekiai staudo kunigui, kad tas jiem neleidės padūduoti, o kunigas griežtai užkirsdavo: „Birbynes ir skripinyčias neškitės po ažuolais, ant viškų tam yra vargonai, ir skalsu kalbos“.

Neturėjo pastovaus altoriaus ir kunigas Alfonsas, turėjo tik namus, kur dažnokai aukodavo Mišias. Atidengiant jam paminklinę lentą ant namo sienos, nenuskambėjo nė viena giesmė – buvo daunuojamos tik etnografinės dainos, net ne jo mylimų partizanų dainos. O pakabinta lenta – tai tik marmurinė lenta, kurioje tik lietui nulijus, įmanoma įžiūrėti išraižytus veido bruožus: kunigas buvo neišpuikęs (net ir pasilaidojo ne šventoriuje, o prie savų partizanų), tik Tiesuolis, taip ir liko nežymus ir nematomas...

Traukiam prie Palaimintų ir Šventųjų mano giminaičių, gulagų kankinių, arkivyskupą Teofilių Matulionį (retai buvo minimas – Bonifratry-Svento Kryžiaus bažnyčio su kunigu Juozapu Minderiu paminédavome). Jo ir mano giminaitis, politinis kalinys Kastytis-Juozapas Matulionis taip pat neturėjo nei pastovios kungystei vietos, nei pagarbumo: mat ir jis anuomet droždavo grūmojančius pamokslus Šv. Mikalojaus bažnyčio. Buvo giedorius, baigęs muzikos mokslus – dažnai giedodavome kartu prie vargonų. Sutrauktais reumatu nuo šalčio piršteliais jis galop buvo savųjų ištremtas kunigauti šaltan vienuolynan. Mat Šventajame Rašte sakoma, kad kankinių kraujas – krikščionių sėkla...

Irena BRAŽĖNAITĖ

Draugystės tiltai

sąskrydžiuose „Su Lietuva širdy“ Ario-galoje, miesto šventėse. Vyksta visur, kur tik kvečia norėdami paklausyti iš širdies į širdį besiliejančių tremtiniių dainuojamų dainų.

Į šventes kvečiame ir kitus kolektus. Susidraugavome su Alytaus rajono Butrimonių kultūros namų meno kolektuvių. Kaip tik draugai jie mus pakvietė pas save atšvesti Lietuvos gimtadienį. Butrimoniškiai turi kuo pasididžiuoti – ką tik renovuoti, dar dažais kvepiantys kultūros namai, salė pilnutele žiūrovų.

Koncertas pavadintas „Su meile Lietuvi“. Mūsų choras atliko „Tremtinės motinos lopšinę“, „Vailėkite dainos“, „Baltas lino gyvenimas“ ir „Salos“.

Šventėje dalyvavo alytiškė romansų atlikėja ir autorė Ramutė Bieseivičienė, Butrimonių kultūros namų etnografinis ansamblis „Dédės ir dédienės“, vokalinis ansamblis „Crescendo“, Butrimonių gimnazijos mišrus choras. Ir, ži-

noma, gausiai plojimais palydėti gimnazijos šokėjai – respublikinių konkursų laureatai. Tokį kolektivą ne kiekvienoje didmiesčio gimnazijoje rasi.

Baigiamasis šventės akordas – iš visų dalyvių lūpų nuskambėjusi daina J. Marcinkevičiaus žodžiais: „Kiek rovė – neišrovė, Kiek skynė – nenu-

skynė, / Todėl, kad tu – šventovė, Todėl, kad tu – Tėvynė“.

Po renginio šilta vakaronė prie arbatos ir Butrimonių garsinancio toto-riško pyrago – šimtalapio. Ačiū rengėjams už pakvietimą dalyvauti. Iki kitų susitikimų!

Ina KAŠKONIENĖ

LPKTS Alytaus filialo choras „Atmintis“ kasmet su džiugesiu širdyje pasitinka Lietuvos valstybės atkūrimo dieną. Choras „Atmintis“ susibūrė kartu su atgimimu 1989 metais. „Nebuvo iš karto toks gausus, kaip dabar, – prisimena viena pirmųjų choro narių Marytė Padegimienė, – bet meilė Tėvynei ir patriotinei dainai buvo begalinė“. Per beveik 30 choro gyvavimo metų keitėsi vadovai, Amžinybėn iškeliau daug puikių choristų.

Šiuo metu chore dainuoja apie 30 entuziastų. Vadovė – muzikos mokytoja Violeta Dumbliauskienė. Jauna, talentinga, mokanti prakalbinti kiek-vieno choristo širdį. Ir, žinoma, negaliama pamiršti filialo pirmininkės Stasės Tamašauskienės, kurios niekas nevadina kitaip, kaip Stasele. Tai ji rūpinasi visais organizacinius reikalais.

Choras turi kuo didžiuotis – dalyvauja respublikinėse dainų šventėse,

Yra kuo pasidžiaugti

(atkelta iš 2 psl.)

Bendradarbiavimas su šia mokykla tėsiasi. Sausio 31 dieną mokyklos aktyvūjų salėje įvyko literatūrinė popietė 5-ųjų klasių mokiniams. Joje pristačiau knygą „Jono Švėgždos gyvenimas po saule“, papasakoju vaikams apie politinio kalinio, Lietuvos karininko gyvenimą, jo vaikus ir vaikaicius. Mokyklos mokiniai sekė J. Švėgždos pasakas. Popietę organizavo ir mokinius paruošė lietuvių kalbos mokytojos L. Kanapickienė, R. Stuogienė ir R. Gasparaičienė.

Dalyvavome Juodojo Birželio akcijoje, skirtoje tremties 75-mečiui. Pakruojo šv. Jono Krikštytojo bažnyčios šventoriuje po šv. Mišių prie paminklo negrįžusiems tremtiniam iš žvakucių sudėliojo žodį „Lietuva“. Seniūnijų tremtinių atstovai žvakutes uždege ir prie kitų tremtiniam ir laisvės kovo tojams skirtų paminklų. Birželio 14-ąją Pakruojo kultūros centro salėje vyko minėjimas-susitikimas su „Atžalyno“ gimnazijos mokiniais, dalyvaujančiais projekte „Skaudūs istorijos puslapiai“. Mokiniai pasakojo, kaip jiems sekasi vykdyti projektą, padovanėliai savo darbų aprašymus, o 1941-ųjų metų tremtiniai pasidalijo savo vaidyklėmis.

Rugpjūčio 6 dieną keturiasdešimt filialo narių Pakruojo savivaldybės dėka dalyvavome LPKTS sąskrydyje „Su Lietuva širdy“, kuris kasmet vyksta Ariogaloje. Rugsėjo 17 dieną 45 Pakruojo filialo tremtiniai bei jų artimieji dalyvavo ekskursijoje maršrute „Zarasai–Daugpilis–Agluona“. Rokiškio rajone aplankėme Struvės geodezinį lanką. Tai 2820 kilometrų ilgio trian-

guliacijos grandinė, skirta tiksliam Žemės dienovidinio lanko ilgiui nustatyti ir geriausiai atitinkančiam Žemės formą ir dydį elipsoido parametru apskaičiuoti. Struvės geodezinis lankas tėsiasi nuo Dunojaus žiočių prie Juodosios jūros ir Fugleneso (Norvegija) Arkties vandenyno pakrantėje. Trikampių matavimų grandinė eina per Norvegiją, Švediją, Suomiją, Estiją, Latviją, Baltarusiją, Ukrainą ir Moldovą. Zarasų rajone sustojome prie Ilgio ežero, kuriamo manoma buvo pasirodžiusi šv. Marija, o dabar čia plūsta piligrimai, tikėdami Marijos pagalbos. Pristatyta daug kryžių, statulėlių, yra graži koplytėlė. Stabtelėjome ir prie Stelmužės ažuolo, apžiūrėjome prie jo stovinčią bažnytę, pastatytą be vinių. Susipažinome su Zarasais. Iš Zarasų keliavome į Latgalijos sostinę–Daugpili. Daugpilio istorija bei pats pavadinimas (pilis prie Dauguvos) siejamas su Livonijos ordino laikais. Susipažinome su miestu: A. Nevskio cerkeve, Daugpilio tvirtovė, pėsčiųjų bulvaru, saulės laikrodžiu, universiteto skveru.

Iš Daugpilio vykome į Agluoną. Sezonėje čia buvo aukojimų, tryško gydomo vandenėlio šaltinis, augo šventais laikyti ažuolai... Spėjama, kad čia 1263 metų rugsėjo 12 dieną buvo nužudytas Lietuvos Karalius Mindaugas su sūnumis. Šiandien Agluonos pasididžiavimas yra Agluonos bazilika, garsėjanti ne tik didingais Žolinių atlaidais, bet ir centrinių altorių puošiančiu stebukliniu Dievo Motinos paveikslu.

Paskutinis metų renginys buvo skirtas 1951-ųjų metų tremties 65-mečiui. Jis vyko Pakruojo kultūros centre. Mūsų svečiai buvo Seimo narys Antanas Matulaitis, Pasvalio filialo pirmininkas Antanas Sud-

vičius, Pakruojo savivaldybės atstovai. 1951-ųjų metų tremtiniai Pakruojo savivaldybės vadovu buvo ne tik pasveikinti, bet gavo ir asmenines dovanėles. Šoko ir dainavo Pašvitinio pagrindinės mokyklos mokiniai, montażą apie 1951-ųjų metų tremtį parengė „Atžalyno“ gimnazijos istorikė G. Kairiūkštienė su grupė gimnazistų, dalyvavusių projekte „Skaudūs istorijos puslapiai“.

Nepamirštame savo narių jubiliejinių gimtadienių, o mirusiuosius palydime į paskutinę kelionę. 2016-aisiais netekome nemažai labai brangių žmonių. Visų pirmą mūsų globėjo, kario savanorio, Pakruojo rajono garbės piliečio Broniaus Nainio. Gyvendamas JAV, Lemonte, jis domėjosi mūsų darbu, gyvenimo sąlygomis, sveikata. Jaudinosi dėl mūsų šalies nesėkmės, džiaugdavosi laimėjimais. Skaudi netektis buvo ir LPKTS Garbės pirmininko Antano Lukšos netektis, filialo aktyvistė Augusto Fetingio, Iros Marijos Balčikonytės, Ninos Turonienės,

Stasės Rozalijos Jurienės, Jono Naliviekos ir kitų mirtis.

Tikimės, kad ir ateityje nenurimsime, nenuleisime rankų. Telksime į pagalbą stipresnius. Veikliai LPKTS Pakruojo filialo valdybai (Aldona Česnienė, Zita Gasiūnienė, Janina Kvedarievičienė, Julijona Pliuskiene ir Zita Véžienė) talkina darbštūs Pakruojo seniūnijų tremtinių vadovai: Marija Liubauskienė, Liucija Lukošienė, Zita Gasiūnienė, Algimantas Senulis, Vladas Janušauskas, Stasė Cepaitienė, Jadyga Korsakienė; tarybos nariai Vida Karvelienė, Nijolė Matušaitienė, Algimantas Bula, Juozas Baikštys, Zinija Gilienė, Irena Dominikaitienė, Ada Kanoverskienė, Alma Zinkevičienė. Mums į talką visada atėina TS-LKD Pakruojo skyriaus nariai, Pakruojo savivaldybės LPKTS valdyba, Pakruojo savivaldybės J. Paukštėlio bibliotekos darbuotojai. Visiems tariu nuoširdu ačiū.

**Zita VÉŽIENĖ,
LPKTS Pakruojo filialo pirmininkė**

Neapvilkime tų, kurie už mus liejo kraują

(atkelta iš 1 psl.)

Minėjimą pagyvino Šiaulių dramos teatro aktorių grupė kartu su klubu „Partizanas“ atkūrė Deklaracijos pasirašymo vajzdą, kurį parengė režisierius Juozas Žibūda. Istorines Deklaracijos pasirašymo aplinkybes atskleidė vienas iš šios inscenizacijos dalyvių – Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Istorinių tyrimų programų skyriaus vyriausasis specialistas istorikas dr. Darius Juodis. Prisiminimais pasidalijo ir sodybos šeimininkė Julijona Mikniūtė-Petrėtienė.

Deklaracija buvo pasirašyta minėto kaimo Stanislovo Mikniaus sodyboje įrengtame Prisikėlimo apygardos vado Leonardo Grigonio-Užpalio bunkeryje. Bendro demokratinio pasipriešinimo sajūdžio Prezidiumo ir Karo Tarybos 1949 metų vasario 10 dieną įvykusime jungtiniam posėdyje buvo nutarta Lietuvos ginkluotojo pasipriešinimo organizaciją pavadinti Lietuvos laisvės kovos sajūdžiu. Apsvarstyta ginkluotojo pasipriešinimo taktika, organizacinė veikla, LLKS statutas, partizanų uniformos, pareigos bei laipsnių ženklai, sudaryta LLKS vadovybė, priimtas Kreipimasis į sajūdžio dalyvius ir gyventojus. LLKS Tarybos prezidiumo pirmininku išrinktas Jonas Žemaitis-Vytautas, pavaduotojas paskyrės Adolfą Ramanauską, Juozą Šibailą ir

Leonardą Grigonį.

Vasario 16 dieną pasirašyta LLKS Tarybos Deklaracija, kurioje išdėstyti pagrindinės sajūdžio politinės programos nuostatos. Pabrėžta, kad okupacijos metu LLKS Taryba yra aukščiausias tautos politinis ir karinis organas, vadovaujantis politinei ir karinei tautos išlaisvinimo kovai, prisiimanti atsakomybę vadovauti nepriklausomos bei demokratinės Lietuvos valstybės atkūrimui. Pažymėta, kad „komunistų partija, kaip diktatūrinė ir iš esmės priešinga pagrindiniam lietuvių tautos siekimui ir kertiniam Konstitucijos nuostatui – Lietuvos nepriklausomumui, – nelaikomą teisine partija“. Deklaraciją pasiraše LLKS Tarybos Prezidiumo pirmininkas Jonas Žemaitis-Vytautas, tarybos nariai: Tauro apygardos vadas Aleksandras Grybinas-Faustas, Vakarų Lietuvos partizanų srities štabo viršininkas Vytautas Gužas-Kardas, LLKS Visuomeninės dalies viršininkas Juozas Šibaila-Merainis, Prisikėlimo apygardos štabo viršininkas Bronius Liesis-Naktis, Prisikėlimo apygardos vadas Leonardas Grigonis-Užpalis, einantis Pietų Lietuvos partizanų srities vado pareigas Dainavos apygardos vadas Adolfas Ramanauskas-Vanagas, LLKS Tarybos Prezidiumo sekretorius Petras Bartkus-Žadgaila.

Lietuvos Respublikos Seimas 1999 metų sausio 12 dieną, įvertindamas šios Deklaracijos reikšmę Lietuvos valstybės tėstinumui, priėmė įstatymą dėl LLKS Tarybos 1949 metų vasario 16 dienos Deklaracijos, pripažindamas ją kaip Lietuvos valstybės tėstinumui reikšmingą teisės aktą. LLKS tarybos prezidiumo pirmininkas Jonas Žemaitis-Vytautas 2009-ųjų kovą priimta LR Seimo deklaracija pripažintas Lietuvos valstybės vadovu, faktiškai vykdžiusi Lietuvos Respublikos prezidento pareigas sovietų okupacijos metais. Taigi Jonas Žemaitis-Vytautas yra ketvirtasis Lietuvos Respublikos konstitucinis prezidentas. Pasirašiusiems LLKS Deklaraciją aštuoniems partizanams 2010 metais suteiktas signatarų statusas.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro rūpesčiu 2012 metais atstatytos klėties atkurtame bunkeryje įrengta ekspozicija pagal partizanų vadų suvažiavimo šūkį: „Atiduok Tėvynėi, ką privalai“.

Tokios pat prasmės šūkis įrašytas ir Kauno Vytauto Didžiojo Karo muziejuje sodelyje greta Nežinomo kareivio paminklo esančio Aukuro sienelėje. Tik partizanai, jų dar labiau paryškinami, išprasmino, atiduodami save Tėvynei. Prisimintina ir partizanų kapeliono Justino Lelešiaus-Grafo dienoraščio mintis: „Mylėkite Tėvynę taip, kaip mes mylėjome. Neapvilkite mūsų, už ką mes liejome kraują. Mes įjus, gyvieji, žiūrėsime per amžius iš kapų“.

Sjūlginsnį pajuskime savo širdimi.

Zigmas TAMAKAUSKAS

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumerata priimama bet kuriame „Lietuvos pašto“, „Pay Post“ skyriuje, per „Lietuvos pašto“ laiškininką, paskambinus informacijos tel. 8 700 55 400, internetu www.prenumeruok.lt.

Laikraštis išeina 4 kartus per mėnesį.

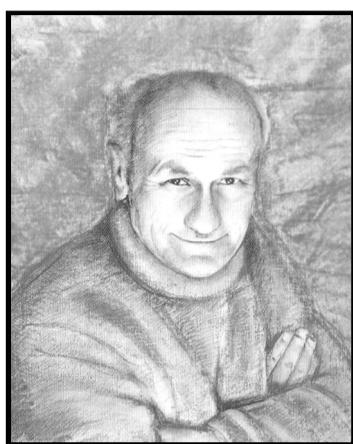
Prenumeratos indeksas 0117. Kaina:

1 mėn. – 2,45, 3 mėn. – 7,34, 6 mėn. – 14,69 Eur.

2017 m. kovo 3 d.

Pro memoria

Gimė Marijampolėje. Mokėsi Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijoje. 1945 m. tėvą Juozą, buvusį šaulį, suėmė NKVD ir jis atsidūrė Urale, anglies kasyklose. 1946 m. Edmundas tapo Tauro apygardos Vytenio būrio partizanu. Po išdavystės suimtas ir nuteistas 10 m. į Sibirą. Kalėjo Kazachstano Džezkazgano lageriuose, dirbo vario kasyklose. Išeistas iš lagerio grįžo į tėvynę, dirbo elektriku. Istojo į Kauno politechnikos institutą, 1960 m. baigė Leningrado Šiaurės Vakarų politechnikos institutą, išgijo inžinierius elektromechaniko specialybę.

1960–1963 m. dirbo Marijampolės maisto pramonės automatu gamykloje vyriausiuoju energetiku. 1963 m. persikėlė į Jonavą, dirbo trą-

Edmundas Simanaitis
1929–2017

šų gamykloje „Azotas“ cecho viršininku, vyriausiuoju specialistu, skyriaus vadovu. Nuo 1989 m. iki 1991 m. dėstė Kauko politechnikos institute.

Dalyvavo Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio veikloje, buvo Sąjūdžio Jonavos skyriaus pirmininkas, Sąjūdžio tarybos narys. Nuo 1993 m. – Tėvynės sajungos narys. Nuo 1995 m. iki 1997 m. ir nuo 2003 m. buvo renkamas Jonavos rajono savivaldybės tarybos nariu, 1995–1997 m. buvo Jonavos rajono savivaldybės meras. 1997–2000 m. – LR krašto apsaugos ministerijos viceministras.

Dalyvavo Lietuvos žurnalistų draugijos, Lietuvos kaimo rašytojų sąjungos, Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos veikloje.

Parašė knygas: „Skolos našta“ (I-II t., 1991), „Uosinis kryžius“ (1993), „Tėvynės ginti išėjo broliai“ (1994), „Tuskulėnų varpas pradeda gausti“ (1997), „Nesugrižusiems iš Tuskulėnų“ (1997), „Gedimino stulpų šviesa: sąjūdžio publicistika 1989–1991“ (1998), „Likimo galia“ (1999), „Užgesuvių griaustinių aidas“ (2001), „Nelikę nuošalyje“ (2003), „Taurosta teka į Ne-

ri“ (2005), „Privalome būti stiprus“ (2005), „Tėvynė neatleistų man...“ (2007), „Amžių krivulė“ (2008), „Beribė erdvė“ (2011).

Buvo laikraščio „Tremtinys“ bendradarbis, jo publikacijos taip pat spausdintos laikraščiuose „Voruta“, „Jonavos balsas“, „Taurosta“, „Chemikas“, „Draugas“ (JAV), „Tėviškės aidai“ (Australija), „Trimitas“, „Karys“, „Savanoris“, „Lietuvos aidas“ ir kituose.

Apdovanotas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos žymeniu „Už nuopelnus Lietuvai“, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu, Lenkijos Respublikos Nuopelnų ordino Kavalierius kryžiumi, Lietuvos kariuomenės rezervo karių asociacijos „Trių kalavijų kryžiumi“, Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio Partizanų žvaigžde. 2005 m. Lietuvos kaimo rašytojų sąjunga E. Simanaičiui suteikė Lietuvos kultūros šviesuoliovardą, 2012 m. E. Simanaičiui suteiktas Jonavos krašto šviesuolio vardas.

Palaidotas Kudirkos Naujienės kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame šeimą, artimuosius, bendražygius.
„Tremtinio“ redakcija

ILSÉKITĖS RAMYBĖJE

Jurgis Nevulis
1926–2017

Gimė Didžiulių k., Punsko apyl., Lenkijoje. Buvo Geležinio Vilko rinktinės pasyvaus kovotojų būrio vadinas, slapyvardžiu Klevas, priklausė Liepos būriui. Būrys veikė prie Palių, Marijampolės sav. 1948 m. suimtas. Kalėjo Kazachstano Karagandos lageriuose. 1956 m. grįžo į Lietuvą. Dirbo statybose Marijampolėje. Nuo 1991 m. Lietuvos šaulių sąjungos narys. Prasidėjus Atgimimui entuziastingai statė paminklus partizanams. Pastatė jų net 18! Svarbiausiai – Kalniškės mūšio vietoje (atstatė susprogdintą paminklą), Tauro apygardos vadui Antanui Baltūsiui-Žvejui (kartu su A. Lelešiumi), prie Marijampolės geležinkelio stoties, žuvusiems Kalniškės mūšio partizanams Simno (Alytaus r.) kapinėse. Turi LSS apdovanojimų.

Palaidotas senosiose Marijampolės kapinėse. Užjaučiame dukterį.

Marijampolės šauliai

Morta Šimaitienė
1930–2017

Gimė Akmenės r. Užpelkių k. Būdama 16 m. prarado visą šeimą: du brolius partizanus Antaną ir Praną sušaudė, o tėvus su jaunesniaja seserimi ištremė į Sibirą. Morta nenuleido rankų, tėsė mokslius ir tapo partizanu ryšininkė. Baigusi Šiaulių pedagoginį institutą dirbo matematikos mokytoja Skuodo r. Trumplaukės k., po kelių metų paskirta mokyklos direktore. 1957 m. ištėkėjo, apsigyveno Palangoje. Dirbo Kretingos r. Vidmantų vidurinėje mokykloje matematikos mokytoja. 1997 m. suteiktas Laisvės kovų dalyvės statusas. Užaugino dvi dukteris.

Palaidota Palangos kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame vyra, dukteris ir artimuosius.

LPKTS Palangos filialas

Užjaučiame

Nuoširdžiai užjaučiame Kauno buvusių tremtinių ir politinių kalinių choro „Ilgesys“ vadovę Bronę Paulavičienę dėl sūnaus mirties.

LPKTS Kauno filialas,
choras „Ilgesys“,
„Tremtinio“ redakcija

Skelbimai

Balandžio 3 d. (pirmadienį) 16 val. LPKTS salėje (Laisvės al. 39, Kaune) įvyks Atminties vakaras, skirtas ilgametės LPKTS vadovės Jūratės Elžbietos Vaičiūnaitės-Marcinkevičienės (1937–2016) 80-osioms gimimo metinėms paminėti. Programoje – artimųjų prisiminimai, fragmentai iš aktorių ir rašytojos Birutės Mar pjesės „Ledo vaikai“, sukurtos pagal 1941–1956 m. Lietuvos tremtinių Sibire bei autorės tėvų J. ir A. Marcinkevičių prisiminimus.

Kviečiame dalyvauti.

Dėmesio!

Jau išleista „Tremties vaikai. Trečioji knyga“. Dėkojame visiems prisidėjusiems prie šios knygos išleidimo: savo gyvenimo istoriją papasakojuisiams ir leidybą parėmusiems pinigine auka. Knygos herojai ir aukotojai leidinį gali atsiimti „Tremtinio“ redakcijoje (Laisvės al. 39, Kaunas, 5 kabinetas, pirmadieniais ketvirtadieniais 11–16 val.). Leidinį galima įsigyti LPKTS buveinės 1 kabinete (antrame aukšte). Knygos kaina 10 eurų.

Kovo 13 d. (pirmadienį) 16 val. LPKTS salėje įvyks leidinio „Tremties vaikai. Trečioji knyga“ pristatymas. Kviečiame dalyvauti.

Pokalbiai su moksleiviais

(atkelta iš 4 psl.)

Po ilgo pokalbio susirinkę jaunuoliai suprato, kad tremtis, sunki buitis, gyvenimo negandos suaugusius ir vaikus grūdino. Rusiškose mokyklose lietuviukai greitai išmoko svetimą kalbą, tapo pirmūnais, tik į pionierius vakarykštis „liaudies prieš“ vaikus nepriėmė... Šeimose buvo ne tik švenčiamos religinės šventės, bet ir kalbami poteriai, tévai pasakojavaikams apie jų nuostabią šalį Lietuvą, kur ant medžių auga obuoliai, likę daug giminių ir artimuosius. Tikino, kad ši nelaimė, vadinama tremtimi, tik lakinas jų gyvenimo tarpsnis.

Poeto Vlado Vaitkevičiaus kūryba visų mėgiamą, joje vyrauja patriotiniai motyvai. Vlado žodžiais bardas, konkursų laureatas Aleksandras Ravve yra sukurės keletą dainų. Ir Aleksandro giminėje buvę tremtinių, tad Lietuvos, kurioje išaugo jo vai-

kai, skausmus jis laiko savais. Tad abu skambėjusių dainų autorai buvo labai šiltai sutikti.

*Žemai nusilenksime
rymančiam kryžiui:
mes nešime jį,
ryt gulēsim po juo.*

*Kazitišky skauda taip pat
kaip Paryžiuj...
O tėviškės medi, visiem pa-
mojuok,
kurie vėl išeina į didijį kelią,
nes tiki – mums laime
nors kartą parneš.*

*Sunku bus, žinau:
šitoks sielvartas gelia,
bet laukit manęs,
nes pareisu ir aš...*

(V. Vaitkevičius „Žemai nusilenkime...“)

Po renginio mokyklos direktorius Alyvydas Pranas Grevas sakė, kad seniai jau nematė savo auklėtinį tokį susikaupusiu, iðdėmai besiklausančiu ir maštančiu apie mūsų valstybę ir jos žmonių istoriją. Stanislovas ABROMAVIČIUS

Skelbimai

Kovo 7 d. (antradienį) 18 val. Antakalnio seniūnijoje (Antakalnio g. 17, Vilniuje) įvyks susitikimas su ekspedicijos į Komij-Permių apygardą po lietuvių tremties vietas dalyviais.

Kviečiame dalyvauti.

Kovo 12 d. (sekmadienį) 15 val. Klaipėdos universiteto Jūros technologijų ir gamtos mokslų fakulteto aktų salėje (Bijuñų g. 17) įvyks Klaipėdos politinių kalinių ir tremtinių sajungos ataskaitinis rinkiminis susirinkimas – konferencija. Galésite sumokėti nario mokestį ir užsisakyti „Tremtinį“. Kviečiame aktyviai dalyvauti. Turékite nario pažymėjimą.

ISSN 2029-509X

Tremtinys

Leidėjas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga

www.lpkts.lt

Redaktorė Jolita Navickienė
Redakcija: Audronė Kaminskienė, Vesta Milerienė
Maketavo Ignas NavickasAdresas: Laisvės al. 39, 44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204
El. p. tremtinys.redakcija@gmail.comĮmonės kodas 300032645
Ats. sąsk. Nr. LT18 7044 0600 0425 8365, AB „SEB“ bankas

Spausdino spausdutuvė UAB „Morkūnas ir Ko“, Draugystės g. 17, Kaunas

Projektus „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ ir „Istorijabe, baltų dėmių“ remia

2 spaudos lankai
Tiražas 1850 egz.Kaina
0,61 euroSPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĒMIMO
FONDAS

Išradingai pasitikome Vasario 16-ąją

Vasaris pražysta trispalvėmis vėliauromis, prisiminimais vartant istorijos puslapius, gilinantį į valstybingumo paslaptis. Istorinė atmintis – versmė, kuri įkvepia prasmingai gyventi ir kuriti ateitį.

Kauno Juozo Grušo meno gimnazijoje vasario 14 dieną vyko istorijos pamoka, kurios metu 1–3 klasės gimnazistai susitiko su istoriku Zigmui Tamakausku, žiūrėjo filmą apie Prezidentą Aleksandrą Stulginskį. Svečias itaigiai pasakojo apie sudėtingas Lietuvos valstybės kūrimosi aplinkybes, valstybės pagrindų įtvirtinimą, tarpukario preidentų vaidmenį Lietuvos istorijoje. Gimnazijos direktorė Nijolė Šimienė pasveikino gimnazistus su artėjančia Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo diena, padėkojo svečiui už suteiktą galimybę atsakingiai ir detaliau prisiliesti prie istorijos įvykių.

Vasario 15 dieną 4-ujų klasių gimnazistai žiūrėjo dokumentinį filmą „Dvi okupacijos“. Istorinė dokumentika taikliai atskleidė sovietų ir nacių okupacijos kėslus, jų vykdytą brutalią politiką Lietuvoje. Filmo kūrėjai parodė, kaip lietuvių ryžosi ir rado būdų organizuoti pasipriešinimą šiems okupantams. Muzikos mokytojų E. Grybienės, D. Razumienės, A. Sinkevičiaus vadovaujami mokiniai papuošė šiuos renginius,

nuoširdžiai atlikdamis muzikinius kūrinius. Pertraukų metu jaunieji istorikai organizavo viktoriną „Pasitikrink Lietuvos istorijos žinias“, kurios metu atsakiusieji į klausimus buvo vaišinami trispalviais saldainiais. Spalvingai ir išradingai pasitikome Vasario 16-ąją.

Vasario 21 dieną mūsų gimnazijos mokiniai turėjo puikią progą pabendrauti su LR Seimo nariu, politologu Laurynu Kasčiūnu. Svečias apžvelgė tarpukario Lietuvos geopolitinę padėtį, diplomatijos vingius, nustatant santykius su kaimyninėmis valstybėmis, konstatavoj lietuvių tautos pasipriešinimo galimybes sovietiniam režimui. Gimnazistai domėjos apie šių dienų karinius konfliktus, ar jie gali sukelti trečiąjį pasaulinį karą, teiravosi apie propagandos galią, menkinant valstybės įvaizdį, kaip orientuotis pateiktos informacijos sraute. Į šiuos klausimus buvo atsakyta per vykusias gyvas diskusijas.

Gimnazijos direktorė Nijolė Šimienė padėkojo gerbiamam svečiui už įdomią, dalykišką politikos pamoką ir pakvietė susipažinti su mokyklos erdvėse eksponuotais mokinii darbais. Kartu su politiku svečiavosi Seimo nario Rimanto Dagio padėjėja Dan-guolė Juralevičienė, istorikas Zigmas Tamakauskas.

Isimintini L. Kasčiūno pasakyti žodžiai, turintys paliesti kiekvieno lietuvių širdį: „Artėjant valstybės atkūrimo

šimtmečiui turime įrodyti, jog esame valstybingumo šimtmečio verta tauta“.

Eugenija PAŠKAUSKIENĖ

Varėnoje skambiai paminėta Lietuvos valstybės atkūrimo diena

Devyniasdešimt devintąsias Lietuvos valstybės atkūrimo metines minėjo visa Lietuva – šventiniai renginiai, skirti šiai mūsų šaliai svarbiai datai, vyko ir visose Varėnos rajono kultūros įstaigose. Prasmingas akcentas Vasario 16-osios šventei – Varėnos kultūros centre atidaryta fotografijų paroda išvarėniškio politinio kalnio Vytauto Kaziulionio asmeninės kolekcijos „Dainavos apygardos partizanų atminimo ženklai“ bei gražiausiais akordais nuskambėjės Vilniaus Balio Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos choro „Viva Voce“ koncertas.

Šventiniai renginiai Varėnoje prasidėjo šv. Mišiomis Šv. arkangelo Mykolo bažnyčioje, kurias už Lietuvą bei jos žmones aukojo kunigas Almantas Kibirkštis. Šv. Mišių metu giedojo Varėnos kultūros centro mišrus choras „Varpilė“, vadovaujamas Ramonos Velžienės.

Apie parodą kalbėjės Vytautas Kazulionis sakė, jog nuotraukose užfiksuoti 1989–2000 metų paminklai partizanams ir laisvės gynėjams atminti, pastatyti jų žuvimo vietose Varėnos krašte tremtinių, politinių kalinių, buvusių partizanų, laisvės kovų dalyvių, šaulių pastangomis ir jėgomis. V. Kazulionis yra vienas iš tų žmonių, kurių dėka šie paminklai šiandien liudija apie Varėnos krašte vykusias laisvės kovas. Jis pasakojo, kaip drauge su bendražygiais bei bendraminčiais rūpinosiųjų statymu, atminimo lento ir užrašai ant jų buvo įsigytu už Amerikos, Kanados Australijos lietuvių paaukotas lėšas. Sveikindamas susirinkusiuosius valstybės gimimo dienos proga linkėjo ne griauti, o statyti savo šalį.

Varėnos rajono savivaldybės meras

Algis Kašéta padėkojo V. Kazulionui už jo didelį indėlį į Varėnos krašto pokario istorijos jamžinimą.

Šventinį renginį koncertų salėje eilėmis išmuzikavimu pradėjo jaunimas: Agita Beržanskaitė, Laurynas Būda, Urtė Akulavičiūtė bei jiems akompanavęs Tomas Kizelis. Iškilminga minėjimo gaida – Lietuvos valstybės himnas, kurį giedojo visi renginio dalyviai. Tylos minute buvo pagerbtū žuvusieji už Lietuvos laisvę. Kariai savanoriai padėjo gėlių prie Neprisklausomybės paminklo ir savanorių kapų Senojoje Varėnoje.

Šventės dalyvius su valstybės gimimo diena pasveikinės Varėnos rajono savivaldybės meras Algis Kašéta pažymėjo, kad nuo 1918-ųjų Lietuvoje yra keturios kartos, kurios, minėdamos Vasario 16-ąją, džiaugėsi arba kentėjo. „Mūsų seneliai turėjo progą kurti valstybę. Mūsų tébai turėdavo didelių nemalonumų net už nekaltą užrašą „Vasario 16-oji“ arba nupieštą trispalvę mokykliniame sąsiuvinyje.“

Meras sakė, kad ir prieškaryje, ir po 1990-ųjų turėjom tarsi dvi Lietuvas, vi-sada buvo gėrio ir blogio. Tačiau visa-dada buvo ir žmonių, tikrų patriotų, kuriems Vasario 16-oji buvo daugiau nei laisva diena.

„Šiandien galime pasakyti, kad tą istorijos pamoką išmokome, bet tik kri-tinės situacijos parodo, ar tikrai. Tačiau matau labai gerų ženkly, nes šian-dien šventėje dalyvauja daug jaunu žmo-nių: šauliukų, karių savanorių. Tai yra puikus liudijimas, jog gerai išmokome savo valstybės istorijos pamokas ir mū-sų jaunimui rūpi Lietuvos ateitis...“ Meras sakė, kad tos dvi Lietuvas, de-jā, yra ir dabar – tuo įsitikini, kai matai kuklioje kaimo sodybėlėje senolio iš-keltą trispalvę ir už valstybės lėšas atnaujintą daugiabutį, kurio gyventojai trispalvės Vasario 16-ąją neiškėlė. Meras Algis Kašéta palinkėjo, kad nepai-sant neigiamų dalykų mylėtume savo valstybę, kiekvienas garbingai neštume savo atsakomybės naštą, kuri ir yra mū-

sų mažytis indėlis į Vasario 16-ąją ir Lietuvos laisvę.

Seimo narys Juozas Baublys kvie-tė džiaugtis ir didžiuotis Lietuvos laisve ir jos pasiekimais, linkėjo ge-ros nuotaikos ir valstybės gimimo die-ną švesti linksmai.

Nuostabią dovaną – skambų ir nuotaikingą lietuviškų dainų koncer-tą – varėniškiams padovanojo Vilniaus Balio Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos choras „Viva Voce“. Šiam chorui vadovauja kraštielė Virginija Katinienė ir Raimondas Katinas, kon-certmeisterė Dalia Šakenytė. Bene septyniaskesdešimt scenoje krištolo skaidrumu skambėjusių jaunu balsų, Vasario 16-ąją padarė neįkainuojama dvasios švente. Gausiam dainorėlių chorui bei jų vadovams ne tik plojome atsistoję, bet ir susikibę už rankų dai-navome kartu su jais. Šventę vainika-vi vo visų drauge sudainuota Kipro Ma-šanausko daina „Lietuva“.

Rūta AVERKIENĖ